

УДК 911.53:303.1

Савицька О.В., Циганок Є.Ю. (Україна, Київ)

ПРОБЛЕМИ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ В МЕЖАХ РЕГІОНАЛЬНОГО ЛАНДШАФТНОГО ПАРКУ «ЛИСА ГОРА» В УЯВЛЕННІ МЕШКАНЦІВ МІСТА КИЄВА

Столиця України місто Київ відзначається неповторним зовнішнім виглядом, що забезпечується наявністю обширних озелених територій і відкритих просторів. Серед них є природна пам'ятка, що зовсім несхожа на інші. Це – Лиса гора, схилами якої шелестить ліс, а верхівку вкривають сухі степові луки. Справжня перлина Києва, розташована у Голосіївському районі. Тут буває фантастичне розмаїття – біля 400 видів рослин, 305 з яких – види природної флори. Цей унікальний куточок природи і сьогодні привертає увагу істориків, географів, екологів, краєзнавців, адже Лиса гора є чи не єдиним у Києві місцем, де на відносно малій території представлені одразу декілька ландшафтних комплексів (шикоролістянолісові, лучно-степові, водно-болотні). Окрім того, Лиса гора – місце історичне. З давніх-давен вона була одним з центрів осілости в середньому Придніпров'ї, маючи статус стратегічного пункту в гирлі Либеді. Саме тут відомим російським фортифікатором Е.І. Тотлебіним було зведено потужний форт, що використовувався і захисниками Києва у серпні 1941-го. Все це традиційно привертає увагу місцевих жителів і робить Лису гору одним із улюблених місць відпочинку киян. В 1994 р. тут було створено регіональний ландшафтний парк загальною площею 137,1 га.

На сьогодні ж РЛП «Лиса гора» переживає далеко не кращі часи. Самому його існуванню постійно загрожують плани забудовників. Активна увага з боку місцевого населення призвела до незворотної втрати багатьох червонокнижних видів флори та фауни, практично ніким не контрольований відпочинок щосезону залишає тони побутового сміття, відбуваються несанкціоновані вирубки лісу та випас худоби тощо. Зрозуміло, що неповторна ландшафтна пам'ятка минулого, яка, до того ж, має природоохоронний статус, заслуговує більшої уваги і турботи.

Предметом нашого дослідження стали відношення населення до всього спектру сучасних проблем урочища Лиса гора, рівень їхнього інтересу та зацікавленості у вирішенні проблем та використанні території для різних цілей, пошук найпоширеніших цілей природокористувачів та функцій ландшафту, що мають найбільший попит серед населення тощо.

Населення Голосіївського району (та й Києва в цілому) доволі активно використовує територію РЛП «Лиса гора» для різноманітних цілей – прогулянок, пікніків, активного відпочинку, наукових досліджень, духовного вдосконалення тощо. Однак основна функція урочища – рекреаційна. При цьому рекреаційне навантаження на територію парку незначне, проте мала кількість відпочиваючих завдає великої шкоди Лисій горі. Саме вони залишають значні кількості твердих побутових відходів, шкодять флористичному та фауністичному різноманіттю території.

Кияни уявляють собі Лису гору як покинуту територію з містичним минулим. Для відвідувачів найбільш привабливою видається різноманітність рельєфу та багатство рослинного покриву. Населення Києва в цілому прагне, аби Лису гору перетворили у «справжній» ландшафтний парк (естетично впорядкована територія з елементами ландшафтного дизайну).

Історія та сучасність Лисої гори непогано висвітлені у різноманітних джерелах інформації, але більшість киян не знає, що ця територія охороняється законом. Приємно відзначити, що населення Києва постає цілковито проти забудови Лисої гори або іншого її використання, окрім як в якості природоохоронного та рекреаційного об'єкту. Люди вважають за необхідне активне екологічне виховання дітей та молоді, а також просвітницьку діяльність в рамках державної загальнообов'язкової діяльності. Мешканці зацікавлені у вирішенні екологічних проблем Лисої гори і готові допомагати – брати участь в екологічних заходах, сприяти фінансуванню робіт тощо. Ні для кого вже не секрет, що екологічний стан територій парку далекий від задовільного, антропогенний тиск на нього перевищує здатність природи до самовідновлення. На сьогодні вкрай потрібні активні заходи та дії, спрямовані на збереження та охорону природних ландшафтів, історико-культурної спадщини, ефективного використання рекреаційного потенціалу та вирішення наявних і попередження потенційних конфліктів природокористування.